

บทที่

บทนำ

เมื่อก้าวถึงวรรณคดีสมัยกรุงศรีอยุธยา คนทั่ว ๆ ไปก็จะรู้จักหนังสือวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ ที่ได้รับการชำระและเป็นหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่ามีคุณค่า เพราะประกอบด้วยสำนวนโวหารที่คมคาย ไร้อดอยากไพเราะสมิธทางวรรณคดี ส่วนประกอบเหล่านี้ทำให้หนังสือเหล่านั้นก็เด่น เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

ยังมีบทละครนอกสมัยกรุงศรีอยุธยาอีกหลายเรื่อง ซึ่งยังไม่ได้รับการชำระและพิมพ์เป็นเล่ม นอกจากเรื่องมโนتراและสังข์ทอง ดังนั้น เมื่อก้าวถึงบทละครนอกสมัยกรุงศรีอยุธยา คนทั่ว ๆ ไปก็จะรู้จักเฉพาะเรื่องมโนตราและสังข์ทองเท่านั้น และเรื่องมโนตราและสังข์ทองที่พิมพ์แล้วก็ไม่มีเนื้อความบริบูรณ์ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของเรื่องที่เกิดขึ้นอยู่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา

ทงฉบับบทละครนอกสมัยกรุงศรีอยุธยาทั้งหมด มีลักษณะ เป็นสมุดไทยจารึกด้วยเส้นรง เส้นนุก เส้นดินสอด และเส้นหมึก จัดเป็นหนังสือหายาก เก็บรักษาไว้ในหอพระสมุดวชิรญาณ หอสมุดแห่งชาติ ตามปกติผู้สนใจจะมีโอกาสอ่านได้ก็เมื่อได้รับอนุญาตเป็นทางการ สมุดไทยเหล่านี้ถ้าทิ้งไว้เป็นเวลานานก็จะชำรุดไปหมด แม้บางเล่มที่เก็บรักษาไว้ในปัจจุบันก็ชำรุดพัง และตัวอักษรลบเลือนมาก จึงเกิดปัญหาขึ้นว่าคนทั่ว ๆ ไปไม่รู้จักบทละครนอกสมัยกรุงศรีอยุธยา และทงฉบับที่เหลืออยู่แม้วันก็จะชำรุดไป ดังนั้นผู้เขียนเห็นเป็นการสมควรที่จะศึกษาคุณค่าของบทละครนอกที่ยังมีผู้เก็บรักษาฉบับไว้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจทางวรรณคดีไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในการที่จะได้รับความรู้กว้างขวางขึ้น

วิธีที่จะศึกษาค้นคว้าบทละครนอกสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้แก่การรวบรวมทงฉบับสมุดไทยที่มีอยู่ในหอพระสมุดวชิรญาณ หอสมุดแห่งชาติ แล้วนำมาพิจารณาทำการคัดลอก ถ่ายไมโครฟิล์ม ถ่ายภาพ และถ่ายเอกสาร เพื่อนำมาอ้างอิงประกอบในวิทยานิพนธ์ ภาพที่ถ่ายเป็นภาพสมุดไทยคำเส้นรง สมุดไทยคำเส้นนุก สมุดไทยคำเส้นดินสอดขาว และสมุดไทยขาวเส้นหมึก ภาพเครื่องดนตรีปี่พาทย์เครื่องห้า ได้แก่ภาพปี่ใน ซองวง ตะโพน กลองทัด ระนาด และฉิ่ง

เมื่อคัดลอกต้นฉบับบทละครนอกทั้ง ๑๘ เรื่อง ที่ต้องการแล้ว ก็นำมาศึกษาและวิจัย เพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

๑. ลักษณะของโครงเรื่อง
๒. แก่นของเรื่อง
๓. สำนวนโวหาร ภาษา และวิธีการลงในสมุดไทย
๔. ลักษณะคำประพันธ์ที่ใช้ในบทละคร
๕. เพลงที่ใช้ในการเล่นละคร

บทละครนอกมีความสำคัญในฐานะที่เป็นของเก่า ซึ่งควรจะรักษาไว้ไม่ให้สูญหายไป และอีกประการหนึ่ง บทละครนอกเป็นหลักฐานเกี่ยวกับศิลป ประเพณี วิถีวัฒนธรรมของชาวบ้านและการปกครองในสมัยที่แต่ง ดังนั้นการศึกษาบทละครนอก จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจหลายประการ ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับลักษณะของชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ซึ่งจะแสดงออกในบทละครที่เปรียบเหมือนกับภาพสะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจน